

СУСПІЛЬНИЙ ІНТЕРЕС ТА ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЧЕРЕЗ БІОСФЕРНІ РЕЗЕРВАТИ

Поняття *суспільного інтересу* посіло важливе місце в культурології, соціології та політології, оскільки воно відображає процес узагальнення потреб і очікувань населення, які трансформуються у форму колективного впливу на державну політику та суспільний розвиток. Суспільний інтерес можна визначити як інформаційні вимоги суспільства, що формуються під впливом економічних, політичних, культурних та екологічних чинників, створюють громадську думку і виражають вимоги до влади та інших інституцій змінювати певні правила, дії, ухвалювати нові закони задля добробуту, стабільності, безпеки та сталого розвитку суспільства. В нашому буремному сьогоденні екологічна освіта стає ключовим чинником у процесі формування суспільного інтересу, системи цінностей та практик, спрямованих на забезпечення сталого розвитку суспільства - не лише заради передачі знань про довкілля, а й задля розвитку екологічного мислення, персональної відповідальності та здатності до прийняття рішень, що враховують інтереси майбутніх поколінь. Основною метою екологічної освіти є формування екологічної свідомості та культури, що передбачає засвоєння принципів раціонального природокористування та розуміння глобальних і локальних екологічних проблем, що, в свою чергу, ще більше підсилює суспільний інтерес та суспільні вимоги.

Особливого значення екологічна освіта набуває у контексті біосферних резерватів (БР). На цих територіях поєднуються функції охорони природи, наукових досліджень і навчання. В дослідженні, проведеному в Університеті Комплутенсе в Мадриді, було проаналізовано 36 з 53 іспанських БР для оцінки їхньої природоохоронної діяльності та освітнього використання. Результати показують значні відмінності в рівнях знань студентів до та після навчання, що підкреслює ефективність інформаційних та освітніх стратегій у підвищенні екологічної обізнаності. Дослідження підкреслює актуальність БР не лише як природоохоронних просторів, але й як цінних освітніх ресурсів для сприяння екологічній стійкості через освіту для сталого розвитку[1]. В Україні, з її багатими природними ресурсами та біорізноманіттям, впровадження інноваційних підходів, таких як мережа природних «живих лабораторій», може стати важливим елементом збереження біорізноманіття і розбудови національної екологічної мережі. Існуюча мережа екостанцій вже виконує роль таких лабораторій, інтегруючи наукові дослідження з практичними заходами охорони довкілля та залученням місцевих громад. Екостанції можуть виступати екосистемними кластерами на регіональному рівні як базис зеленої економіки.

Однак слід зазначити, що хоча БР можуть служити «живими лабораторіями» для трансформаційних змін, їхній вплив обмежений такими викликами, як соціально-економічна нерівність, обмеження в управлінні та наративні складнощі. Існують численні ознаки того, що розвиток БР перебуває на критичному етапі. Якщо виявлені виклики не будуть вирішені, існує ризик того, що роль БР буде маргіналізована в майбутньому, а не перетвориться на ключову сферу, яка сприяє трансформаційним змінам, які терміново потрібні людству[2].

З огляду на вищезазначене, саме суспільний інтерес та екологічна освіта (що підтримують і генерують одини одного), мають стати рушійною силою у вирішенні екологічних викликів для сталого розвитку. Популяризація ідей сталого розвитку через телебачення, соціальні мережі, подкасти, науково-популярні заходи (фестивали, еко-форуми) складе підґрунтя для суспільного інтересу на освітні програми в школах та вишах. Еко-туризм, спільні еко-проекти з громадами, діалог з бізнесом стимулюватиме інвестиції у проекти сталого розвитку та розвиток «зеленої економіки», що буде створювати ще більший суспільний інтерес і суспільний запит, забезпечуючи перетворення пасивного невдоволення на активний поштовх до дії. Екологічна освіта в цьому процесі є стратегічним інструментом формування суспільного запиту на сталий розвиток, де біосферні резервати стають ключовими центрами цього процесу, оскільки на їхній основі можна поєднувати освітню, наукову, просвітницьку та економічну діяльність. Завдяки такому інтегрованому підходу можливо забезпечити підготовку поколінь, здатних не лише адаптуватися до глобальних викликів, але й активно впливати на їх подолання через екологічно відповідальні рішення.

Література:

1. Cano-Ortiz, A., Piñar-Fuentes, J. C., Musarella, C. M., & Peña-Martínez, J. (2025). Education for Environmental Sustainability Component: Innovative Strategies for Experiential Learning in Natural Contexts. *Education Sciences*, 15(6), 697. <https://doi.org/10.3390/educsci15060697>.
2. Sandström, C., Mancheva, I., Laudon, H. (2025). Unlocking the potential of biosphere reserves: a review of structural, institutional, and ideational challenges to transformational learning, *Current Opinion in Environmental Sustainability*, V.75. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2025.101543>.